

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІNET З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Матеріали Всеукраїнської наукової навчально-методичної конференції

**“НОВІ НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ
КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
І ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
УКРАЇНИ III–IV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ”**

*12–13 травня 2011 року
м. Тернопіль*

Тернопіль
ГДМУ
“Укрмедкнига”
2011

У розроблених "Робочих зошитах" акцентовано увагу на діагностичне значення структур і органів рослин, що має істотне значення при ідентифікації лікарських рослин. Висновки до більшості виконуваних робіт побудовані у вигляді завдань типу "Завершіть речення ..." (див. рис. 1).

Підготовлені робочі зошити з фармацевтичної ботаніки доповнені додатками, які містять умовні позначення основних видів рослинних тканин, схему морфологічного опису та колоковіум латинських назв лікарських рослин, вивчення яких передбачене навчальною програмою.

Згідно навчальних планів, майже половина від загального обсягу навчального навантаження дисципліни відводиться для самостійної роботи студентів. В опублікованих робочих зошитах наведено перелік питань для підготовки до занять та приклади ситуаційних задач і тестових завдань.

Логічним завершенням вивчення курсу фармацевтичної ботаніки та важливим етапом у закріпленні теоретичного матеріалу є навчально-польова практика. Під час її проходження студенти можуть досліджувати рослину та умови її існування, знаходити зв'язок між зовнішнім виглядом рослини та особливостями місцезростання чи культивування, оволодіти основами гербаризації рослин. До занять із навчально-польової практики на кафедрі також підготовлено відповідні щоденники [6, 7]. Кожен день навчально-польової практики передбачає теоретичне опрацювання відповідної навчальної літератури, збір, морфологічний аналіз та опис дикорослих і культивованих лікарських рослин. Результати проведеної роботи занотуються у щоденниках практики у вигляді схем, таблиць та рисунків.

Висновки. Вважаємо, що підготовка робочих зошитів до практичних занять та щоденників навчально-польової практики з фармацевтичної ботаніки є одним із дієвих способів оптимізації навчального процесу.

Література

1. Гравель И.В. Рабочая тетрадь - новое учебное пособие для практических занятий по фармакогнозии / И.В. Гравель, А.А. Сорокина, И.А. Самылина // Фармация. - 2010. - № 4. - С. 49-51.
2. Ковальчук Л.Я. Медична освіта в Україні та Болонський процес: реальність і шляхи переходу до європейського освітнього простору / Л.Я. Ковальчук, І.Р. Мисула, К.О. Пашко // Медична освіта. - 2005. - № 2. - С. 21-23.
3. Медична ботаніка. Методичні рекомендації до практичних занять для студентів 3 курсу фармацевтичного факультету (заочна форма навчання) / М.І. Шанайда, І.З. Кернична. - Тернопіль: ТДМУ, 2010. - 84 с.
4. Образовательный стандарт высшей школы: сегодня и завтра. Монография / Под общей редакцией В.И. Байденко и Н.А. Селезневой. - М.: Исследов. центр проблем качества подгот. специалистов, 2001. - 206 с.
5. Робочий зошит для практичних занять з фармацевтичної ботаніки. Модуль 2 / С.М. Марчишин, М.І. Шанайда, І.З. Кернична. - Тернопіль: ТДМУ, 2011. - 82 с.
6. Щоденник навчально-польової практики з медичної ботаніки / М.І. Шанайда, І.З. Кернична. - Тернопіль: ТДМУ "Укрмедкнига", 2009. - 30 с.
7. Register of the training-field practice on Medical Botany for the students of pharmaceutical specialties' / М.І. Shanayda, I.Z. Kernychna. - Ternopil, 2010. - 20 p.

УДК 612:378.147

ПЕРЕХІД ДО ДВОМОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВИКЛАДАННЯ НОРМАЛЬНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ВДНЗУ «УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

І.В. Міщенко, Т.М. Запорожець, Л.Е. Весніна, З.К. Морзун, В.М. Соколенко, Г.П. Павленко, М.Ю. Жукова, О.В. Ткаченко, О.В. Коковська, О.О. Якіна, О.О. Філоніч, Н.М. Федотенкова

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

TRANSFERTO THE SYSTEM OF TWO-MODULED NORMAL PHYSIOLOGY TEACHING AT THE STOMATOLOGICAL DEPARTMENT OF HSEIU "UKRAINIAN MEDICAL STOMATOLOGICAL ACADEMY"

I.V. Mishchenko, T.M. Zaporozhets, L.E. Vesnina, Z.K. Morhun, V.M. Sokolenko, H.P. Pavlenko, M.Yu. Zhukova, O.V. Tkachenko, O.V. Kokovska, O.O. Yakina, O.O. Filonich, N.M. Fedotenkova

Hinger State Educational Institution of Ukraine «Ukrainian Medical Stomatological Academy», Poltava

У навчально-методичній статті наведені дані досвіду впровадження двомодульної системи викладання нормальної фізіології на стоматологічному факультеті ВДНЗУ «УМСА» з викладанням мети, головних форм роботи з навчально-методичною літературою, студентами, позитивних моментів та проблем. Автори підкреслюють сприяння підвищенню активності та конкурентноспроможності студентів і викладачів зокрема після таких преретворень.

Educational-methodical article adduces the data on introducing the normal physiology teaching two-moduled system at HSEIU "UMSA" dental faculty with presentation of the aim, major forms of work with study-methodical literature, students, as well as positive moments and problems. The authors in part emphasise on the encouraging to the students and professors activity and competitiveness after such transformations.

Вступ. Однією з найважливіших сфер розвитку євроінтеграції є сфера вищої освіти, де вона набула форм Болонського процесу. На сьогодні 45 європейських країн, включно з Україною, є його учасниками. Крім того, значна кількість міжнародних організацій підтримують ідеї процесу та сприяють його реалізації.

Інтегрування національної вищої освіти в європейський простір є ступінь, яка дозволить на державному рівні зробити освіту одним з пріоритетних напрямків розвитку суспільства. Даний процес стосується насамперед вищої медичної освіти в країні. Перехід до кредитно-модульної системи на стоматологічних факультетах у вересні 2010 року викликав необхідність переглянути деякі аспекти навчання студентів у вищих медичних закладах. Тому сьогодні назріла необхідність модернізації освітньої програми відповідно до європейських стандартів навчання з тісною інтеграцією в Болонський процес.

Таким чином, одним з першочергових завдань вищої медичної школи є підвищення рівня підготовки спеціалістів, засобами виконання яких є поновлення та інтенсифікація змісту учбового процесу, покращання його організації.

Основна частина. Згідно положенню про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Українській медичній стоматологічній академії (друга редакція, 2006), яке визначає порядок організації навчального процесу в умовах впровадження європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) згідно вимог Болонського процесу щодо підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "спеціаліст" кваліфікації "лікар", кафедрою нормальної фізіології переглянуто та внесено зміни до робочих навчальних планів.

З вересня 2010 року на кафедрі нормальної фізіології у студентів стоматологічного факультету запроваджено модульну систему викладання предмету. У відповідності до нової Навчальної програми для стоматологічних факультетів (2010 рік) «Фізіологія людини» викладається упродовж двох семестрів студентам-стоматологам другого курсу. Перехід на модульну систему викладання предмету передбачає насамперед зміну порядку вивчення тем. Основним принципом, за яким розглядаються теми відтепер став топографічний принцип. Тобто перший модуль містить в собі 1-10 змістовні модулі та включає вивчення: «Загальної фізіології, фізіології ЦНС, вищі інтегративні функції». Другий модуль містить в собі 11-17 змістовні модулі та включає вивчення «Фізіології вісцеральних систем». Згідно принципу 2-х модульної системи викладання складені робочі плани. До кожного модулю спізробітниками кафедри розроблено та затверджено на методичних засіданнях кафедри та ЦМК ВДНЗУ «УМСА» відповідні методичні розробки. Методичні розробки до кожного модулю складаються з тематичного плану лекцій та практичних занять з розподілом кількості годин по окремим видам робіт та містять орієнтовні питання та тести до кожної теми, перелік тем, а також перелік рекомендованої літератури. У кожній темі методичної розробки описана послідовність самостійної роботи студента, наведені учбові тести та орієнтовні запитання до матеріалу теми, надано перелік рекомендованої літератури. Наприкінці методичних розробок наведено перелік практичних навичок, орієнтовних питань до підсумкового модулю.

Викладачі кафедри працюють над удосконаленням організаційних форм навчального процесу згідно вимог сучасної педагогіки, індивідуальним підходом до засвоєння та з урахуванням особистих якостей студента і його спроможності плідно працювати. Але удосконалення проведення практичних занять згідно до вимог Болонського процесу передбачає також і залучення сучасних технологій та матеріально-технічного забезпечення. Одним з найнеобхідніших моментів інтеграції національної вищої освіти в європейський простір є необхідність зменшити кількість студентів у групах на практичних заняттях до 6-7 чоловік (зараз 10-12 студентів), що значно розширить можливості викладача для більш індивідуального підходу у викладенні матеріалу та опитуванні. Потребує суттєвого розширення і матеріально-технічна база кафедри. Недостатнє забезпечення сучасним діагностичним обладнанням, що можна перекрити сучасними електронними учбовими фільмами, програмами, наглядними презентаціями. Тобто кафедри потребують повного забезпечення комп'ютерами, мультимедійними проекторами, які б можна було використати під час практичних занять як з метою викладання нового матеріалу, так і для контролю отриманих знань.

Загальновідомо, що знання не даються, а беруться через власну інтелектуальну працю. Саме на реалізацію цього принципу і зорієнтована європейська (та світова) система медичної освіти. Але реалізація питань інтенсифікації навчальної роботи студентів, що навчаються за кредитно-модульною системою, висуває ряд вирішальних проблем:

співвідношення студент-викладач не зменшилось, а виросло до реальних 1:10 (якщо не враховувати адмінперсонал ВНЗів), а практичне педагогічне навантаження зросло на відсотків 10-15 за рахунок письмових контрольних робіт, тестового контролю, наповнення груп;

збільшення відсотка самостійної роботи студентів, ліквідація екзаменів та скорочення робочого тижня при мінімальному зменшенні кількості загальноосвітніх дисциплін за наявності катастрофічного рівня підготовки випускників шкіл привели до різкого погіршення рівня знань студентів з фундаментальних та клінічних дисциплін;

модульно-рейтингова система навчання та оцінювання за відсутності індивідуальних навчальних планів, можливості вибору дисциплін, реальних кінцевих стимулів (при розподілі на роботу), низькому технічному оснащенні кафедр не змінили наявної низької мотивації студентів до набуття знань, не привели до активзації їх освітньої діяльності;

необхідність проводити модульне оцінювання одночасно в рамках розкладу у великого масиву курсу (та іще й неодноразового) нівелювало статус екзаменатора (як правило, професорів і найбільш досвідчених доцентів) і явно не добавило об'єктивності в оцінюванні.

Висновки. Поетапне втілення задекларованих кроків Болонської системи повинне поглибити мотивацію до навчання, забезпечити системність у роботі студента протягом навчального року, підвищити його активність, внести елемент змагальності та рейтингової об'єктивності оцінювання знань викладачами. В цілому ж успішне втілення елементів кредитно-модульної системи організації навчального процесу за Болонськими засадами повинне було гарантувати в перспективі світову мобільність і конкурентоздатність українських студентів, лікарів, викладачів.

Література

1. Богатырь Б.Н. Система образования России как объект информатизации: Школа-семинар «Создание единого информационного пространства системы образования». – М., 1998. – 37 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В.Г.Кременя / М.Ф. Степко, Я.Я.Болубаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабін. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
3. Кремень В.Г. Якісна освіта в контексті загальноцивілізаційних змін // Освіта України №89, 28 листопада 2006 року. – С.12.
4. Про невідкладні заходи щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні. Доповідь Президента України // Громадська рада з питань інформаційно-комунікаційних технологій. – К., 2005. – 42 с.
5. Руденко В.Д. Розвиток інформаційного суспільства в Україні / Огляд матеріалів парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2005. – №8(48). – С.2-17.
6. Тиффин Джон, Раджасингам Лалита. Что такое виртуальное обучение. Образование в информационном обществе. – М: Информатика и образование, 1999. – 312 с.
7. Труды II Международного конгресса ЮНЕСКО "Образование и информатика" 1-5 июля 1996 г, Москва – Институт ЮНЕСКО по информационным технологиям в образовании, Международный центр системных исследований проблем высшего образования и науки (Ассоциированный центр ЮНЕСКО), 1997 год: Декларация II Международного конгресса ЮНЕСКО "Образование и информатика", т. I, р. XI; Рекомендации II Международного конгресса ЮНЕСКО "Образование и информатика", т. I, р. XII.
8. Україна на шляху до суспільства знань: освіта, наука, культура / За ред. к. ю. н. А.В. Пазюка. — Київ: МГО "Трайвесі Юкреїн", 2005. – 69 с.